

"DEU ANYS TREBALLANT JUNTS"
HISTÒRIA BREU DE L'AGERMANAMENT
Girona - Segundo Montes

Al llarg d'aquests darrers deu anys - 1991-2000 -, la relació entre Segundo Montes i Girona, i més concretament, entre la comunitat educativa salvadorenca i el Club d'Amics de la UNESCO de Girona i les Escoles Associades a la UNESCO de la ciutat, ha seguit un procés en espiral. Han estat tres etapes, cada una de les quals era conseqüència de l'anterior i fruit de les necessitats del moment, sense que això hagi significat mai un trencament amb les anteriors, ans al contrari. Ha estat un treball de cooperació i d'agermanament. L'exposició que s'ha fet durant el mes de juny del 2000 al C.C. L'Estació de Girona sota el mateix títol, pretén mostrar gràficament els moments més significatius i es presenta també seguint les tres etapes que s'expliciten a continuació a tall de memòria dels fets.

1991 - 1995
UN AGERMANAMENT INFORMAL

Tot començà a **principis de l'any 1991**, quan sent Miquel Martí i Solé, coordinador estatal del Pla d'Escoles Associades de la UNESCO i Ma. Dolors Reig Garganta, coordinadora autonòmica del mateix, vam ser visitats en el nostre lloc de treball, Centre UNESCO de Catalunya, per Dolors Benítez, de PROCARES (Programa de Cooperació i Ajuda als Refugiats d'El Salvador). Na Dolors Benítez estava treballant des de Catalunya per al poble salvadorenc, més concretament amb la Comunidad Segundo Montes, ubicada en el municipi de Meanguera, dins el departament de Morazán, al Nord d'El Salvador. Degut a la guerra civil del país, aquelles persones tornaven d'un exili de dotze anys a Hondures, al campament de refugiats de Colomoncagua.

Dolors Benítez venia al Centre UNESCO per proposar un treball directe de les escoles catalanes amb la comunitat educativa de Segundo Montes. No es podia fer gaire res perquè partíem de zero quant a pressupost econòmic i perquè les comunicacions de i amb El Salvador encara no estaven normalitzades. Malgrat tot, vam exposar la seva idea a l'Assemblea d'Escoles Associades de Catalunya i va ser ben acollida per cinc centres de Primària: *Isidre Martí*, d'Esplugues de Llobregat; *Joc de la Bola*, de Lleida; *Marinada-Salvador Espriu*, d'El Masnou; *Joan Miró*, de Barcelona i *Annexa*, de Girona.

A Girona, les accions de sensibilització van començar de seguida. El mes de febrer de 1991, Dolors Benítez va venir a l'institut Santiago Sobrequés de Girona. L'acte va ser organitzat pel Club d'Amics de la UNESCO de Girona amb les Escoles Associades del moment (*Annexa* i *Sobrequés*) i amb la col·laboració del CRP del Gironès. Es tractava

d'exposar la situació de la comunitat Segundo Montes en el context d'El Salvador. Ens va ser de gran ajut el documental "El Salvador: retorn a Morazán" del programa de TV3 "30 minuts", l'única cadena de televisió que va poder filmar el retorn del 1989, i el fet que Dolors Benítez també ho hagués viscut. L'"agermanament informal" es posava en marxa.

Un procés de sensibilització semblant es va repetir a les escoles *Annexa, Joc de la Bola, Joan Miró, Isidre Martí* i *Marinada - S. Espriu*. I la primera activitat conjunta de l'alumnat de les cinc escoles catalanes implicades en l'agermanament amb Segundo Montes es va dur a terme el mes de juny de 1991: unes colònies a Calafell. Eren unes colònies singulars. Els participants: un grup-classe d'alumnes de 7è d'EGB i un/a mestre/a provenint de cadascuna de les escoles anteriorment esmentades i un grup de monitors especialitzats en jocs de simulació. Des que l'alumnat pujava a l'autocar per anar a Calafell fins que en tornava estava "vivint" un viatge a El Salvador, amb les corresponents dificultats de: mitjans de comunicació, canvis, "mordidas", controls de duanes, ... i l'apropament a la realitat cultural del país mitjançant tallers i els àpats a l'estil salvadorenc. El resultat va ser més que satisfactori. Acabàvem de posar el primer gra de sorra per iniciar una relació a través de l'oceà i per conèixer i compartir les penúries dels amics salvadorencs.

El **curs 1991-92** s'inicià una correspondència epistolar que, tot i l'escadussera freqüència i el poc al·licient que pot tenir el saber que difícilment arribaràs a conèixer l'altre, s'ha mantingut viva al llarg d'aquests deu anys.

El mes de novembre de 1991, s'efectuà la primera visita de dos "maestros populares": Mercedes Ventura, l'actual presidenta del SILEM, i Benjamín Márquez. L'activitat dels dos mestres va consistir en explicar quina era la situació del seu poble i de les seves escoles. Van ser pocs dies però molt ben aprofitats.

Aquell curs també vam tenir la primera visita del Conjunto Musical Segundo Montes, amb actuació a l'institut S. Sobrequés. El conjunt musical fa una tasca molt important. Esdevé un dels millors ambaixadors de la comunitat, perquè amb la música i, sobretot, amb les seves lletres expliquen quines han estat les seves vivències i quina és la situació actual de la seva comunitat. Són sis membres i la directora, Mia Vercruysse, una cooperant belga.

El **curs 1992-93**, segona visita de "maestros populares". Aquesta vegada ja són quatre: Soledad Guardado i Denis Núñez, procedents de Nueva Esperanza, departament d'Usulután, al Sud d'El Salvador, i que van viure l'exili a Nicaragua, i Concepción Márquez i Medardo Hernández, de Segundo Montes, departament de Morazán. Aprofitant la seva estada entre nosaltres, els i les responsables de les direccions dels centres de Girona implicats en l'agermanament, amb Dolors Benítez, Dolors Reig i els quatre mestres salvadorencs vam establir un primer contacte amb l'Ajuntament de Girona. L'objectiu era demanar-los-hi una implicació directa en la recuperació de la comunitat. L'intent no va reeixir.

El mes de **setembre de 1993**, el conjunt musical tornà a visitar-nos i aquella vegada l'actuació es va fer a l'institut *Salvador Espriu* de Salt. Tot plegat va ser organitzat pels

centres pertanyent a la xarxa UNESCO en aquell moment: l'institut *S. Espriu*, de Salt; el *S. Sobrequés* i el *J. Vicens Vives*, de Girona; la Facultat de Ciències de l'Educació de la UdG; l'*Annexa* de Girona; l'Escola d'Adults *Samba Kubally*, de Sta. Coloma de Farners i el Club d'Amics de la UNESCO de Girona

El mes de **maig de 1995**, el conjunt musical, aprofitant que estava de gira per Europa, va fer una estada de tres dies a Girona. Aquella vegada l'actuació es va tornar a fer a l'institut *S. Sobrequés* i una nova escola es va afegir a l'agermanament el CEIP Montfalgars.

Fins aquell moment totes les estades a Girona tant dels "maestros populares" com dels sis membres del conjunt musical i de la seva directora, havien estat pagades per les comunitats dels centres esmentats i per particulars que els allotjaven.

1995 - 1997

FORMACIÓ dels "MAESTROS POPULARES" a càrrec de la UdG

Comencem una altra etapa, sense abandonar res del que estàvem fent. Els nostres amics salvadorencs tenen altres necessitats i hem d'ajudar-los en la mesura de les nostres possibilitats.

El **21 de desembre de 1995**, Mercedes Ventura, com a presidenta del Sistema Local de Educación del Municipio de Meanguera (SILEM) acompanyada de Dolors Benítez i Núria Camps, del Fons Català de Cooperació, es reuneixen a la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona amb el Degà, Sr. Joaquim Pèlach, i Dolors Reig, en representació del Club d'Amics de la UNESCO de Girona. Per part del SILEM es tractava de presentar el Projecte PROFODES (Programa de Formación de Maestros en Servicio), un projecte per a la formació dels "maestros populares" de Segundo Montes, tal com ells mateixos havien dissenyat: els matins continuar treballant fent classe, i les tardes i els caps de setmana dur a terme la seva formació per tal de poder obtenir el títol que els acredités formalment com a mestres davant el Ministeri d'Educació salvadorenc. Des de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona i el Fons Català es va veure factible aquella proposta i el Degà acceptà fer-se'n càrrec. Els "maestros populares" de Segundo Montes tindrien així un títol acreditatiu de mestre atorgat per la Universitat de Girona.

El **2 de desembre de 1996**, Mercedes Ventura i Antonio Iraheta, ambdós en representació del SILEM, visitaren el Degà a la Facultat de Ciències de l'Educació de Girona. L'objectiu era supervisar i avaluar conjuntament el procés de formació de mestres i ultimar els detalls del títol oficial.

El **gener de 1997**, Joaquim Pèlach va fer una estada a Segundo Montes per comprovar "in situ" la implantació i el desenvolupament del projecte.

Va ser un dels períodes més reivindicatius. El mes de maig de 1997, tota la "família" UNESCO - escoles, club i Centre UNESCO de Catalunya - fèiem front comú adreçant cartes al Sr. Luís Espinosa Fernández, Secretari general de l'Agencia Española de

Cooperación Internacional a Madrid. El cas és que els pagaments per poder tirar endavant el projecte PROFODES estaven encallats i el professorat salvadorenc en patia les greus conseqüències que suposa no tenir cap mena d'ingrés per la feina que fas.

Aquesta etapa s'acabava oficialment el **16 de desembre de 1997** amb l'acte de lliurament del títol de mestre als quaranta "maestros populares" de Segundo Montes a la seva pròpia comunitat. L'acte va ser presidit pel rector de la Universitat de Girona, Sr. Josep M. Nadal, amb l'assistència del degà, Sr., Joaquim Pèlach, de la professora Dolors de Ribot, i de Catalina Montes, germana del jesuïta que dóna nom a la comunitat, professora d'anglès i presidenta de la Fundación Santiago y Segundo Montes, a més d'altres autoritats del seu país.

Ara bé, els mesos de maig i juny de 1998, les escoles, el Club, el Pla d'Escoles UNESCO i tots aquells que s'hi van voler afegir vam haver de fer una tasca de pressió davant el Ministerio de Educación d'El Salvador, amb la dificultat que suposa la distància. El mitjà emprat van ser cartes adreçades a la Ministra d'Educació salvadorenca, Licenciada Abigail Pérez, per tal que prenguéss en consideració els títols de mestre dels quaranta "maestros populares" formats per la UdG al llarg del període 1995-1997. El mateix degà, Sr. Pèlach, va haver de desplaçar-se al Ministerio a San Salvador per negociar les exigències del Ministeri salvadorenc i les demandes de la comunitat de Segundo Montes. El Ministeri va accedir a les seves peticions sempre i quan es cursessin uns crèdits complementaris d'anglès i matemàtiques. El mateix estiu de 1998, Josep Callís, professor de matemàtiques, i Catalina Montes, professora d'anglès, van impartir-los. Havíem arribat a bon port pel que feia al reconeixement dels títols, però encara quedava el ser admesos dins l'escalafó, amb el que això significa de continuïtat i d'un sou segur.

1997 - 2000

PROJECTE "UN LLIBRE, UN AMIC"

Quan el Degà tornà de la seva visita a la comunitat de Segundo Montes, el mes de gener de 1997, ho va fer tan engrescat de veure com treballen els amics salvadorencs que proposà al Club d'Amics de la UNESCO de Girona realitzar un projecte d'ajuda al desenvolupament per a cobrir algunes necessitats educatives de la comunitat. El Club ho acceptà de molt bon grat, sobretot perquè veiem una manera de fer realitat les temptatives anteriors - 1992, 1993 - de poder ajudar econòmicament els companys salvadorencs des de l'Ajuntament gironí. A més serviria per revitalitzar la relació establerta el 1991 i mantinguda al llarg d'aquests anys.

El mes d'**abril de 1997**, el Club d'Amics de la UNESCO de Girona i la Facultat de Ciències de l'Educació en col·laboració amb les Escoles Associades a la UNESCO de Girona (CEIP Annexa - J. Puigbert, CEIP Montfalgars, IES S. Sobrequés, IES J. Vicens Vives i la mateixa Facultat) vam decidir dur a terme el projecte de cooperació al

desenvolupament per a la Comunidad Segundo Montes que duria per nom: **Un llibre, un amic**. Des del primer moment, el projecte pretén respondre a les necessitats de la comunitat salvadorenca i ser respectuós amb la seva cultura i les seves tradicions. Així doncs, quan des de la comunitat i mitjançant el SILEM, se'ns van comunicar les mancances de la seva única biblioteca, per a un total de cinc escoles i per a una població d'unes vuit mil persones, des de Girona vam decidir enfocar el projecte vers aquell objectiu: la biblioteca.

El projecte es va presentar al Consell Municipal de Cooperació de l'Ajuntament de Girona el mes de maig i l'1 de juliol rebíem la confirmació de l'ajuda.

El **curs 1997-98** va representar la consolidació de l'agermanament que amb tanta il·lusió havíem iniciat a principis del 1991. Va significar la convergència dels diferents camins que s'havien anat fent: la correspondència entre l'alumnat salvadorenc i el gironí, les estades dels "maestros populares", les actuacions del conjunt musical, les petites aportacions econòmiques, la formació dels mestres salvadorencs, ...

El **10 d'octubre de 1997** vam rebre la visita de Mercedes Ventura, Dolors Benítez i els alcaldes de Jocoaitique i Meanguera. Va ser un dia de molta activitat. El matí, entrevista amb l'Alcalde, Sr. Joaquim Nadal, i posteriorment amb el Rector de la UdG, Sr. Josep M. Nadal, i a continuació, roda de premsa. La tarda, reunió amb el professorat del projecte *Un llibre, un amic*, amb la presència de Miquel Martí, responsable d'Escoles Associades a la UNESCO de Catalunya, a la seu del Club d'Amics de la UNESCO de Girona.

El mes de **gener de 1998** la concreció del projecte es va fer amb l'enviada d'uns punts de llibre elaborats pels escolars gironins als seus amics de les escoles de Segundo Montes. Els punts de llibre havien de servir per anar marcant la pauta de lectura dels llibres que més endavant els hi arribarien. Els punts van viatjar cap a Segundo Montes amb les primeres mestres de la Facultat de Ciències de l'Educació, que sota la tutela de la professora Dolors de Ribot, hi van anar a fer pràctiques. I elles mateixes, el mes de març, ens duien els que havien fet els nens i nenes salvadorencs per als gironins.

I el mes d'abril, el mestre Medardo Elías Hernández va iniciar la seva estada d'un mes entre nosaltres. No era la primera visita a Girona, l'any 1995 ja havia vingut amb una altra mestra, la Concepción Márquez, i tampoc aquesta vegada venia sol, ho va fer amb Orfilia Vigil Caballero, la qual va fer una estada paral·lela a Banyoles, coordinada per *Banyoles Solidària*.

L'estada de Medardo - **15 d'abril al 15 de maig** - es va fer coincidir amb la festa de St. Jordi, donat que el nostre projecte tenia com a eix central el llibre i la lectura. En Medardo va poder així veure i viure la festa tant a les escoles com als carrers de la ciutat. Aquest era un dels objectius de la seva estada, la resta eren: conèixer la realitat dels nostres centres - primària i secundària -; establir contacte amb el professorat i l'alumnat dels mateixos; fer conèixer a les comunitats educatives dels centres implicats i a la ciutadania, en general, la

seva realitat; apropar-se a la vida sindical i estudiantil de la ciutat; descobrir el patrimoni gironí de la manera més ampla possible i enfortir els lligams establerts el 1991.

L'arribada a l'aeroport de Barcelona va ser el dimecres 15 d'abril, però aquell dia es va destinar a descansar del viatge i a resituar-se. I el dijous, 16 tant Medardo, que ja era un vell conegut, com Orfilia van conviure amb el professorat i l'alumnat del col·legi *Isidre Martí* d'Esplugues de Llobregat.

El ventall d'activitats a Girona va començar el divendres 17 quan Dolors Reig els va recollir a l'Isidre Martí a primera hora del matí i en arribar a Girona, s'inicià la tasca a la Facultat de Ciències de l'Educació.

La setmana del 20 al 26 d'abril: estada al CEIP *Montfalgars*. Durant la setmana, en Medardo va poder participar a la Setmana Cultural de l'escola; veure com celebraven St. Jordi, sopar i intercanviar opinions amb l'APA del col·legi i durant el cap de setmana descobrir la Garrotxa i l'Alt Empordà. A més, el dilluns **20 d'abril** es va fer l'acte de presentació del projecte *Un llibre, un amic* al Saló de Plens de l'Ajuntament de Girona. L'acte va ser presidit pel primer tinent d'alcalde, St. Joan Manuel del Pozo, i per la Regidora d'Educació, Sra. Anna Pagans, i hi van assistir a més de professorat de centres gironins i del Pla de l'Estany, socis del Club, els dos convidats, en Medardo E. Hernández i Orfilia Vigil.

Del 27 d'abril al 3 de maig: estada a l'IES *J. Vicens Vives*. A més a més, reunió amb el sindicat d'ensenyants USTEC-STEs, visita al CRP del Gironès i cap de setmana dedicat a activitats de Banyoles Solidària a diferents poblacions de la comarca del Pla de l'Estany.

Del 4 al 8 de maig: estada al CEIP *Annexa - J. Puigbert*. I entrevistes amb el Delegat Territorial d'Ensenyament, Sr. Guirado; amb Mònica Fajardo del Diari de Girona i amb Gisela Pairó de La Vanguardia. Sopar i xerrada a l'Alberg-Residència d'estudiants *Cerverí*. Visita a Ràdio Banyoles i a Onagirona. El cap de setmana es dedica al Gironès i a la visita de l'Exposició de Flors.

Setmana de l'11 al 15 de maig: estada a l'IES *S. Sobrequés* i un dia al CEIP *Migdia*. A més d'entrevista a TVGirona, retrobament amb l'alumnat i el professorat de l'escola *Marinada-S.Espriu* d'El Masnou i xerrada a la Facultat de Ciències de l'Educació.

L'estada d'en Medardo als centres es va organitzar en base als seus interessos pedagògics, prèviament coneguts: la informàtica, l'organització de la biblioteca i les classes d'Educació Infantil, de les escoles.

Durant l'estada d'en Medardo a Girona vam fer una reunió de valoració del projecte amb les persones implicades en el projecte *Un llibre, un amic*. Es va decidir allargar el projecte donat que les necessitats no s'havien cobert i els objectius eren inabastables en un sol curs.

El mes de **febrer de 1999**, un altre grup d'alumnes de la Facultat viatjà cap a Segundo Montes, fent-nos una vegada més de missatgers. I aportant, a la tornada, material elaborat

per Productores Corporados (carpetes, motxilles, bosses). L'objectiu era posar-lo a la venda entre les escoles i el Club, i ajudar la comunitat amb els guanys obtinguts.

L'ajuda econòmica rebuda del Consell Municipal de Cooperació el segon any de *Un llibre, un amic* ens va facilitar el poder repetir l'experiència de l'any anterior: Mario Ernesto Ramos Guzmán, un mestre de Segundo Montes, va fer una estada d'un mes entre nosaltres, entre abril i maig de 1999.

L'esquema va ser força semblant a l'anterior: **del 17 d'abril al 15 de maig**. El primer cap de setmana va ser d'ubicació a la ciutat i al seu entorn. "Don Ernesto" - com li diu el seu alumnat - va tenir una primera trobada amb el professorat del centres gironins i amb els responsables del Club UNESCO el vespre del diumenge 18 d'abril.

La primera setmana - del 19 al 25 d'abril -, va conviure amb l'escola *Annexa*, de manera que va poder conèixer com celebren la diada de St. Jordi i la setmana cultural, a més de sopar i intercanviar informacions amb l'APA de l'escola. El dissabte, encara va ser meitat de treball (matí al CEIP St. Miquel de Cornellà de Llobregat) i meitat de turisme (tarda de descoberta de la ciutat de Barcelona). El diumenge es va destinar a l'Alt Empordà.

Del 26 d'abril al 2 de maig: estada a l'IES *J. Vicens Vives*. A més, va sopar i fer una xerrada a l'Alberg *Cerverí*, va visitar el CRP del Gironès i va participar en la jornada d'Ed. Viària que l'institut feia a l'IES *Montilivi* i amb dos centres de Perpinyà. El cap de setmana va ser destinat al Gironès i als Aiguamolls de l'Empordà.

Del 3 al 9 de maig: estada al CEIP *Montfalgars*. Algunes de les activitats complementàries van ser: visita a l'ajuntament de Banyoles i trobada amb el professorat de la zona; entrevista a Onagirona; xerrada al Centre Cívic Sta. Eugènia, entrevista amb el sindicat d'ensenyants USTEC-STEs, assistència a una sessió de treball de les escoles que fan la revista escolar *El Tarlà*, sopar i xerrada amb l'APA de l'escola. El cap de setmana va assistir a la festa de SOS Racisme a Barcelona amb les practicants de la Facultat.

La darrera setmana, del 10 al 15 de maig: estada a l'IES *S. Sobrequès* i xerrada a la Facultat de Ciències de l'Educació coincidint amb una companya seva, la Betty, qui acabava d'arribar d'El Salvador per fer una estada a Banyoles; participació a la reunió mensual de la Coordinadora d'ONG solidàries de les comarques gironines i de l'Alt Maresme; entrevista amb el Delegat d'Ensenyament, Sr. Guirado; participació en els Jocs Florals de l'Ajuntament de Girona i recollida dels premis atorgats als treballs de la Comunidad.

L'organització de la seva estada, com el curs anterior, es va intentar fer en funció dels seus interessos: el dibuix i la creació artística, l'ensenyament/aprenentatge de la lectura i l'escriptura i l'organització de la biblioteca.

M. Ernesto Ramos també va estar en contacte amb d'altres Escoles Associades de la UNESCO, perquè va participar en la reunió que els centres catalans van fer a l'escola *St. Miquel* de Cornellà de Llobregat per intercanviar informació entorn de la seva tasca de

cooperació. Allà va poder saber quin tipus d'activitat s'està duent a terme des de Catalunya amb escoles de Bòsnia, Guatemala, Mèxic, Senegal i el mateix El Salvador. A més del professorat dels centres, l'Ernesto va conèixer en Miquel Martí, responsable autonòmic de la xarxa, i la coordinadora estatal, la professora gallega Flora Fondevila.

En la valoració que vam fer la primavera de 1999 i tenint en compte sobretot la difícil situació del col·lectiu de *maestros populares* de Segundo Montes formats per la UdG però no acceptats en la seva totalitat pel MINED d'El Salvador vam decidir que fora millor estalviar els diners del viatge i l'estada d'un altre mestre la primavera del 2000 i així l'ajuda econòmica podria anar íntegrament al col·lectiu que estava amb situació precària. La resta d'activitats continuarien: correspondència entre l'alumnat i el professorat salvadorenc i gironí; recuperació de llegendes i festes tradicionals pròpies; celebració del Dia Internacional del Llibre (23 d'abril); xerrada informativa a la ciutadania gironina; exposició que no solament recollís el que s'havia viscut durant el període 1997-2000, sinó des del punt de partida d'aquesta cooperació, és a dir l'etapa que va des de 1991 fins ara; visita del professorat gironí al de la comunitat de Segundo Montes.

CURS 1999 - 2000

La tasca més important d'aquest curs ha estat la desenvolupada a Segundo Montes i que es va materialitzar en els actes del dia **21 de juliol del 2000, dia del llibre i de l'amistat**. Tal com ens expliquen en la memòria enviada pel SILEM a finals agost, van fer una mena de Jocs Florals, amb concurs de prosa i poesia, il·lustrats en la majoria dels casos, i lliurament de premis als millors treballs, així com tornejos esportius. Adjuntem còpia dels apartats més interessants d'aquesta memòria en els ANNEXOS.

A Girona les activitats dutes a terme han estat:

- continuació de la correspondència;
- entrevista de Mercedes Ventura, Dolors Benítez i els dos alcaldes de Jocoaitique i Meanguera amb l'alcalde de la ciutat i el rector de la UdG (27 d'octubre de 1999);
- reunió de Mercedes Ventura, Dolors Benítez i els dos alcaldes de Jocoaitique i Meanguera amb els responsables del projecte *Un llibre, un amic* a Girona, a la seu del Club d'Amics de la UNESCO de Girona, per tal de fer una valoració de la tasca duta a terme a Segundo Montes i a Girona fins al moment i concretar les activitats d'aquest darrer curs, i conèixer de viva veu la situació real del professorat, en concret, i de la comunitat salvadorenca en general (2 de novembre de 1999);
- xerrada dels abans esmentats al centre cultural La Mercè (2 de novembre de 1999);
- campanya de promoció i venda de dos models de postals de Nadal amb un dibuix i una fotografia d'alumnes de Segundo Montes (novembre - desembre 1999);
- enviada de 500 samarretes a Segundo Montes (novembre 1999 i gener 2000);

- entrevista amb Dolors Benítez per tal de considerar la possibilitat d'engegar un projecte nou que començaria el curs 2000 - 2001 (12 de gener 2000);
- entrevista amb Xevi Martínez, alumne de pràctiques de la Facultat de Ciències de l'Educació de la UdG que ens va fer de missatger amb la comunitat (març 2000);
- valoració del projecte *Un llibre, un amic* i preparació del nou projecte *La mà creadora* seguint les pautes de la petició del SILEM (primavera 2000);
- exposició *Deu anys treballant junts*. Fotos de Carmen Armero i material fotogràfic i recull de premsa del fons arxivístic del Club, al CC L'Estació (de l'1 al 30 de juny del 2000).

L'ajuda econòmica de l'Ajuntament (1,200.000 ´- ptes) per a l'exercici 1999 - 2000, s'ha fet a través de tres pagaments: el primer, el 2 de novembre, mitjançant un xec bancari a nom de Mercedes Ventura . SILEM i lliurat a la mateixa Mercedes, a la seu del Club; el segon, el 12 de gener, amb un altre xec de les mateixes característiques i lliurat a Dolors Benítez, a la seu del Centre UNESCO de Catalunya, i el darrer, enviat el mes de maig per transferència bancària a Mercedes Ventura. SILEM. Les justificacions de les despeses efectuades amb aquests diners s'han fet també en dues vegades: la primera, a principis d'abril i en ella hi constava la justificació dels dos primers pagaments, i acompanyant aquesta memòria, arriba la del tercer pagament. Les factures de Segundo Montes són amb C (colones) que és la seva moneda oficial. Un C equival, entre 18 i 20 ptes.

VALORACIÓ GENERAL del PROJECTE "UN LLIBRE, UN AMIC" 1997 - 2000

Centrant-nos en el període que encetàrem la primavera de 1997, quan vam presentar el projecte *Un llibre, un amic* al Consell Municipal de Cooperació de l'Ajuntament de Girona i que es clou l'estiu del 2000, podem dir que els objectius assolits han estat:

- enfortir els lligams d'amistat i d'intercanvi pedagògic entre Segundo Montes i Girona;
- fer conèixer la realitat de la comunitat Segundo Montes a la ciutadania gironina en general, i a les comunitats educatives, en concret;
- ajudar el professorat salvadorenc a descobrir noves realitats educatives, a fer-se preguntes i a proposar-se nous enfocaments didàctics en la seva tasca educativa;
- apropar-nos a una realitat educativa complexa, molt jove, en formació constant, i a la recerca de nous models pedagògics;
- mostrar al professorat salvadorenc la importància que per a nosaltres tenen els trets d'identitat del nostre poble: la llengua, l'ensenyament, les festes, les tradicions, el patrimoni monumental, la gastronomia, ... prenent com a punt de referència central la festa de St. Jordi, Dia Internacional del Llibre;
- facilitar a les comunitats educatives dels centres gironins l'apropament als contes i tradicions més representatius d'El Salvador (*Cuentos de barro* i *Agua de coco*);

- treballar conjuntament professorat de diferents nivells educatius - primària, secundària i Universitat -, i de realitats culturals diferents - Girona i Segundo Montes -;

- establir relació amb altres ONG que treballen en el mateix camp, per exemple, amb Banyoles Solidària i Entrepobles;

- consolidar la relació entre el Club d'Amics de la UNESCO de Girona i les Escoles Associades a la UNESCO, així com amb d'altres no pertanyent a aquesta xarxa;

- contactar amb el teixit social de la ciutat: coordinadora d'ONG solidàries, l'Alberg - Residència d'estudiants *Cerverí*, els mitjans de comunicació, el sindicat d'ensenyants;

- reunir material per a una maleta pedagògica;

- tenir una comunicació més directa amb el SILEM a través del correu electrònic.

Els objectius previstos i assolits no anaven en un únic sentit, és a dir de Girona cap a Segundo Montes, ans bé en els dos. Nosaltres estem plenament convençuts que en un projecte de cooperació cal distingir clarament entre el que és l'ajuda econòmica que aquesta sí que té una única direcció, cap al país en via de desenvolupament, i el que és l'enriquiment personal i cultural que es produeix a ambdues parts, i que és la que dóna un sentit ple a la paraula cooperació: operar conjuntament.

Ara bé, encara han quedat qüestions pendents:

a) Pel que fa a l'alumnat:

- La correspondència entre l'alumnat salvadorenc i gironí és, encara, un repte. El curs 1997-98, durant l'estada de Medardo E. Hernández, crèiem haver-ho aconseguit. Vam decidir que cada escola treballaria només amb l'alumnat de cicle superior - de 8 a 10 anys -, vam fer el llistat d'alumnes amb el nom del mestre/a tutor que el curs 1998-99 farien correspondència. Esperàvem rebre el mateix per part de les cinc escoles de la comunitat Segundo Montes - Hatos I, Hatos II, Quebrachos, San Luís i El Barrial -, però no va ser així, més ben dit només ho vam aconseguir amb l'escola del mateix Medardo, la de San Luís.

Una altra dificultat afegida és la qüestió de l'edat, de manera que en una mateixa enviada de cartes podem trobar alumnes de 8 a 16 anys. Les cartes arriben, a vegades, directament adreçades al centre educatiu gironí, d'altres al Club UNESCO de Girona i després la feina per repartir-les encara esdevé més complexa. Hem recomanat diverses vegades de fer cartes col·lectives, és a dir, un mural on cadascun dels alumnes aporta una frase, una foto, un retall, etc., però no ens n'hem sortit.

- La creativitat de l'alumnat salvadorenc és minsa, segurament per manca d'una explotació adequada. Ho hem pogut comprovar a través dels treballs per als Jocs Florals, dels dibuixos per a les postals de Nadal i en les mateixes cartes. Sol ser un mateix text, suposadament dictat pel mestre/a i copiat per cadascun dels nens i nenes, afegint-hi alguna aportació pictòrica pròpia.

Es per això que en conèixer les necessitats que el SILEM ens presentava de cares a una continuïtat de treball conjunt Girona - Segundo Montes, vam acceptar ràpidament. El projecte per al 2000 - 2001 que nosaltres hem titulat *La mà creadora* pretén respondre a la manifesta necessitat de formació del professorat salvadorenc quant a educació visual i plàstica. Nosaltres hi hem afegit, la creació d'un aula - taller que permeti desenvolupar les aptituds que en aquest sentit tenen amagades, tant el professorat com l'alumnat, i per descomptat hem cregut oportú que necessitaran tenir un bon assortit de materials - paper, cartolina, llapis, pinzells, pintura, ceres, ... - per canalitzar tot el que vagi aflorant.

b) Pel que fa al professorat:

- La situació professional dels quaranta mestres formats sota la tutela de la Universitat de Girona encara està en procés de regularització. El MINED (Ministeri d'Educació d'El Salvador) tot just aquest curs 1999-2000 ha obert la porta de la funció pública a aquests mestres. Han estat dotze els que hi han pogut accedir, i a més a més algun d'ells com en Medardo E. Hernández ha arribat a poder ser el director de l'escola. Perquè l'altra situació anòmala que encara tenien era que tots els directors i directores d'escola eren funcionaris del MINED i els mestres que feien les classes eren els "maestros populares", professorat que no rebia cap mena de compensació econòmica ni de reconeixement professional del MINED i que estava supeditat a la direcció del seu centre.

- L'elaboració d'una unitat didàctica per tal que les escoles poguessin treballar la comunitat Segundo Montes com un exemple d'organització cooperativa des de la base. Aquest és un tema pendent del col·lectiu gironí. Tanmateix, el fet d'haver recollit una colla d'elements significatius dins del que anomenem maleta pedagògica, ja és un primer pas per poder assolir aquest objectiu a mitjà termini.

- La visita del professorat gironí a Segundo Montes, en principi prevista per a l'estiu del 2000. Diferents circumstàncies personals i professionals han impedit fer realitat aquesta proposta, que a més a més és un deute que tenim envers els amics i amigues de Segundo Montes. Només és qüestió de tornar a posar-hi una data i fer-ho conjuntament amb la resta de professorat català que més estretament ha treballat amb ells.

En resum, però, i seguint la pauta seguida des dels inicis, no es tracta de fer ara un punt final, ans bé de començar una nova etapa, continuant la tasca iniciada en els aspectes que es cregui convenient i encetant-ne de nous.

Any 2000, Any Internacional de la Cultura de la Pau, amb el lema "Conreem la pau en la nostra vida quotidiana". 2001 comença el decenni de Cultura de la Pau i la no violència per als infants del món. Agafem els mots que ens han escrit els amics i amigues de la comunitat de Segundo Montes i fem-los nostres: *"Una amistad duradera, por el futuro de los niños"*.

I perquè creiem com Federico Mayor Zaragoza que "l'educació i la cultura són les úniques garanties duradores de la pau i de la seguretat humana", continuem treballant

plegats des del món educatiu - Facultat, instituts i escoles - i cultural - Club d'Amics de la UNESCO -, i comptant amb la col·laboració del nostre consistori municipal i el treball de voluntariat que, com a ONG que som, ens caracteritza.

Ma. Dolors Reig i Garganta
Club d'Amics de la UNESCO de Girona
Girona, agost 2000

CONTINGUT DE L'EXPOSICIÓ

"Deu anys treballant junts"

Girona - Segundo Montes

1991 - 2000

PRIMERA PART

Selecció de 20 fotografies en blanc i negre de Carmen Armero

SEGONA PART

Recull de fotografies, cartells, retalls de premsa, dossiers de l'arxiu del Club d'Amics de la UNESCO de Girona

1991 - 1995

UN AGERMANAMENT INFORMAL

1991

- Fotos de l'arxiu del CAUG referides al primer acte fet a l'institut S. Sobrequés de Girona. (Febrer 91)
- Fotos de l'arxiu de PROCARES mostrant dos aspectes de les colònies de Calafell (juny 1991)
- Entrevista de Salvador Farràs a Mercedes Ventura i Benjamín Márquez publicada a El Punt (4-XII-91)
- Fotos de l'arxiu del col·legi Annexa mostrant l'estada dels mestres salvadorencs

1992

- Cartell de la Cantata de la Comunitat Segundo Montes (El Salvador) Abril 1992
- Article de Xavier Obach publicat a La Vanguardia: *Todavía es posible la utopía en El Salvador* (3-V-1992)

- Article de N.A. publicat a El Punt: *Mestres del Salvador visitaran centres gironins* (12-XI-92)
- Article de Gemma Vila publicat al Diari de Girona: *Professors del Salvador van visitar ahir l'institut i l'Ajuntament de Salt* (17-XI-92)
- Agenda d'El Punt: Xerrada - col·loqui sobre *L'educació a El Salvador* amb la participació de dos mestres de Segundo Montes i dos de Nueva Esperanza (18-XI-92)
- Article de la redacció d'El Punt: *Una comunitat d'El Salvador vol agermanar-se amb Girona* (Novembre 92)
- Article de R. Ponsatí publicat al Diari de Girona: *L'Ajuntament estudiarà la viabilitat de finançar una escola del Salvador* (19-XI-92)

- Article de Núria Astorch publicat a El Punt: *L'Ajuntament de Girona veu difícil ajudar una comunitat d'El Salvador* (19-XI-92)

1993

- Cartell de l'actuació del grup musical "Ciudad Segundo Montes"

1994

- Article de Joan Josep Berbel Sánchez publicat a Cuadernos de Pedagogía: *Nuestros amigos de El Salvador. Un modelo de cooperación internacional desde la escuela* (Abril 1994)

1995

- Cartell de l'actuació del grup musical "Ciudad Segundo Montes" (Maig 95)
- Article de Laura Portal publicat a El Punt: *Concert de la Cantata de Segundo Montes a l'IB Sobrequés de Girona* (6-V-95)
- Article de la redacció del Diari de Girona: *El grup Ciudad de Segundo Montes visita diverses escoles de Salt i Girona* (10-V-95)
- Fotos del CAUG de l'actuació del conjunt musical a l'institut S. Sobrequés

1995 - 1997

FORMACIÓ dels "MAESTROS POPULARES" a càrrec de la UdG

1996

- Publicació "El sistema educativo de la Comunidad Segundo Montes"

1997

- Article de Martí Batlle publicat al suplement L'aula del Diari de Girona: *La Universitat de Girona dona formació a quaranta "maestros populares" del Salvador* (11-II-97)
- Article de Xavier Castellón publicat a El Punt: *La UdG crea un títol propi de mestre per a educadors populars d'El Salvador* (11-II-97)
- Article de Neus Pintor / Xavi Castellón publicat a El Punt: *I ara ... un "campus" a El Salvador* (Febrer 97)

- Article de Daniel Bonaventura publicat al Diari de Girona: *La UdG lliurarà el títol de mestre a 40 educadors populars del Salvador* (11-X-97)
- Article de X.C. publicat a El Punt: *La UdG amplia la seva col·laboració amb El Salvador* (11-X-97)
- Fotos del CAUG de l'estada de Mercedes Ventura, Dolors Benítez i els alcaldes de Jocoaitique i Meanguera a Girona (10-X-97)
- Tríptic del Consell Municipal de Cooperació de l'Ajuntament de Girona

1997 - 2000

PROJECTE "UN LLIBRE, UN AMIC"

1998

- Article d'I. Casellas / S.Garcia publicat a El Punt: *Amb títol de mestres* (9-I-98)
- Targeta de la xerrada de presentació del projecte *Un llibre, un amic* a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Girona (20-IV-98)
- Fotos del CAUG de l'estada de Medardo E. Hernández i Orfilia Vigil a Girona (Abril - Maig 1998)
- Entrevista de Mònica Fajardo a Orfilia Vigil i Medardo (Díaz) E. Hernández publicada a les pàgines de Solidaritat del Diari de Girona: *"L'educació és la base per al desenvolupament de la societat"* (10-V-98)
- Article de Pili Turon publicat al suplement L'aula del Diari de Girona: *Programa de cooperació educativa amb El Salvador* (12-V-98)
- Entrevista de Gisela Pairó a Medardo Elías Hernández publicada a La Vanguardia (17-V-98)
- Entrevista d'Irene Casellas a Medardo Elías Hernández publicada a Presència - El Punt: *"L'educació és indispensable per transformar la societat"* (17-V-98)
- Fotos de l'estada de Medardo Elías Hernández a Girona (primavera 1998)

1999

- Targeta de la xerrada: *Comunidad de Segundo Montes. L'ahir i l'avui d'una utopia*, a càrrec de Josep Callís, professor de la UdG (17-II-99) Casa de Cultura de Girona
- Entrevista de Pep Prieto a Josep Callís publicat al suplement L'aula del Diari de Girona: *"L'educació és un tema popular, no s'ha de planificar des d'una perspectiva institucional"* (23-II-99)
- Entrevista de Pep Prieto a M. Ernesto Ramos publicat al suplement L'aula del Diari de Girona: *"Amb les nostres condicions de vida l'educació obligatòria no és factible"* (4-V-99)
- Targeta de la xerrada: *La educación popular en Segundo Montes* (4-V-99) Centre Cívic Sta. Eugènia
- Article de Núria Astorch publicat a El Punt: *Un mestre d'El Salvador fa una xerrada a Girona sobre l'educació popular* (4-V-99)
- Fotos del CAUG sobre l'estada de Mario Ernesto Ramos Guzmán a Girona (Abril - Maig)
- Tríptic de Productores Corporados

- Targeta de la xerrada: *Desenvolupament local i participació ciutadana a El Salvador* (2-XI-99) C.C. La Mercè de Girona i fotografies del CAUG
- Article de Xavier Castellón publicat a El Punt: *Fer molt amb molt poca cosa* (3-XI-1999)
- 2 Postals de Nadal

2000

- 2 Articles de Jordi Dalmau publicats al Diari de Girona: *Carta a Mabe, Natalia i Luis* (6-I-2000) i *Segundo Montes (i II)* (11-V-2000)